

Yxhammarsgatan, Borås.

Yxhammarsgatan

Ett glesare Yxhammarsgatan har signalerat och ett tiotal träd har som bekant fällts mellan Allégatan och Kungsgatan och "avverkningen" är tyvärr inte slut med detta. Enligt uppgift är det meningen att vartannat träd i de två raderna skall försvinna, i första hand mellan Allégatan och Kungsgatan. Sedan är det även möjligt att det blir gallring mellan Kungsgatan och Sturegatan och sker detta så kan man knappast tala om allé längre. Anledningen är förstås parkeringsbekymren. Den ökande stadstrafiken har skövlat åtskillig av det gamla Borås, bilarna har trängt bort mycket av en gammal stadsbild som var så tidtypisk. Man nämna Allégatan, Berglunskan tomten och Krokshallstorget. Bilen vinner terräng på bekostnad av naturen har det sagts och nog är detta sant.

Men även om det förmodligen är oundvikligt att så sker, väcker bilarnas erövring av gamla kära platser en hel del vemod på många håll. Inte blott vemod förresten utan också något som man väl närmast kan benämna som helig vrede. Något som bland annat tar sig uttryck i insändare i Borås Stad till lokalpressen. "Att de styrande i Borås Stad inte skäms att göra parkeringsplats för bilar i en av de få alléer som finns" skriver sålunda sign. "Arg i dag" och åtskilliga är säkerligen inne på ungefär samma tankegång. I fortsättningen siar signaturen dystert om att det inte torde dröja länge innan hela Yxhammarsallén är all världens väg och sedan är det på tiden att döpa om både denna och andra gator som utsatts för samma förvandling. När vykortsfotograferan tog denna bild för snart 100 år sedan hade man inga problem med bilar och förmodligen trodde man då att träd alltid skulle pryda denna gata. Liksom fallet var med Allégatan var det väl meningen att träden här skulle ha dubbel uppgift, man ansåg att de skulle verka som skydd vid större eldsvådor.

Foto Glenn Murberg 20180302

Denna bild fotograferade jag den 2 mars 2018 och ser har skett en radikal förändring på 100 år.

En gång i tiden låg här ett kreaturstorg, flitigt besökt särskilt på de stora marknadsgatorna. Gycklare av allehanda slag drog då hit och den lilla stadens invånare fick mycket att förvåna sig över. Inte minst gällde detta det gästspelande vaxkabinettet, till vilket endast de vuxna ägde tillträde. De stela vaxfigurerna föreställande tidens ryktbarheter fängslade omåttligt och gjorde så en bra bit inpå det nya seklet. Berömda härförare, upptäcktsresande och andra storheter trängdes med mördare och brottslingar av särskilda slag, sådana som någon gyckelmakare besjög i en visa tryckt i år. Vaxkabinetts invånare gallrades väl ut allt eftersom de förlorade sin glans, men nog fanns det några vaxfigurer som man kunde karakterisera som eviga följeslagare. Det kunde dock inte hindras att dessa med tiden såg tämligen nötta ut. Både kläder och utseende hade varit i behov av en make up, som dock för det mesta aldrig blev av. För det unga och yngsta Borås var väl karusellen det största dragplåstret. Antingen nu denna drogs av en liten ponnyhäst eller av Boråspojkar.

Två av de mer kända boråsgårdarna har en gång i tiden legat vid Yxhammarsgatan, nämligen den Ekbergska och den Wernerska. Båda fick i sinom tid lämna plats för två hotell. På den Ekbergska tomten byggdes år 1900 Hotell du nord och åtta år senare reste sig Stadshotellet på den plats där Wernerska gården legat. Givetvis har åtskilliga andra små ålderdomliga boråshus rivits och ersatts med betydligt förnämligare sådana men ännu finner man ett och annat hus som är från den tid då Yxhammarsalléen var ung. På tal om den Ekbergska gården så inrättades där ett traktörsställe så tidigt som på 1850-talet. Det var hotell Rydberg som åtskilliga år betraktades som den finaste restaurangen i Borås. På hotell Rydberg fanns inte blott förnämliga serveringslokaler utan även en biljar, till den senare kom man för övrigt genom entrén från Yxhammarsgatan. Från en pump på

denna gata hämtades hotellets vatten, det var åtskilliga fastigheter som här hade sin vattenhämtning både sommar och vinter. Hotell Rydberg upphörde i slutet av 1870-talet och en känd boråsdam, Fredrique Jonsson-Tidblad förvandlade stället till Café du Nord.